

зия. Според мен по голямо внимание заслужава повестта на Ив. Кукучин „Немили-недраги“, написана непосредствено след превода на едноименната Вазова повест, както и статиите за българската литература, публикувани в сп. „Пруд“ — ревято на „Млада Словакия“. За Ян Кошка тези явления остават „изолирани и външни“, върху които не могат да се правят обобщения. Но както става ясно от цялостното изложение, идеята на книгата е не да се акцентува на една или друга форма на контактите (според традиционния им класификация на външнолитературни и вътрешнолитературни), а да се разкрие тяхната функционална връзка с литературния процес. Така наречените *контакти на стимулиращи аналогии* фактически могат да се разглеждат като специфична форма на литературна рецепция, а не непременно да се съотнасят с една, както се вижда, в редица отношения нефункционална класификация.

Книгата на Ян Кошка „Словашко-български литературни връзки (1826—1918)“ не е книга от традиционния и познат „компаративистичен жанр“. От една страна, тя отново подчертава научните качества на автора и преди всичко способността му да анализира фактите проблемно, да не се доверява на удобните схеми, да търси връзка между теория и практика. От друга страна, тя е принос в проблематиката на словашко-българските и българо-словашките литературни връзки и със съдържащите се факти и материали, и с направените обобщения, и с поставените методологически въпроси. Богатата документална част, която съпровожда изложението и конкретизира изводите и наблюденията, е също положителна страна на книгата, малко използвана в нашата издателска практика. Трябва да се отбележи и съдържащият предговор на Д. Дюришин, който разкрива, че книгата е част от една амбициозна и широка програма на словашкото сравнително литературознание да изследва връзките на словашката литература с чуждите литератури.

Христина Балабанова

BIBLIOGRAFIA RELATIILOR ROMÂNE CU LITERATURILE STRĂINE ÎN PERIODICE (1859—1918). VOL. III. București, Editura Academiei Republicii socialiste România, 1985, 308 p. (Academia de științe sociale și politice, Institutul de istorie și teorie literară „G. Calinescu“)

Наред с многобройните си научноизследователски и издателски начинания Институтът за история и теория на литературата „Г. Калинеску“ при Академията за обществени и политически науки в Букурещ извършва и една дейност, на пръв поглед чисто техническа, регистрационна, но всъщност извънредно важна и безусловно необходима за развитието на литературоведските изследвания — библиографско проучване на изворите за историята на румънската литература. Когато се изпълнява от специалисти литературоведи (както е в случая), тази работа не е нищо друго освен първата, основополагаща фаза на литературно-историческите проучвания. Убедител-

но доказателство за това е издадената преди десетина години от сътрудниците на същия институт Михай Морару и Каталина Велкулеску под непосредственото научно ръководство на проф. Йон Кишия аналитична библиография на така наречените „народни книги“ в старата румънска литература — едно ценно справочно издание, превърнало се в настолна книга за всички, които се интересуват от този род книжнина (M. Moraru, C. Velculescu. *Bibliografia analitică a cărților populare laice. Sub îngrădirea științifică a lui I. C. Chitișia. Partea I. Buc., 1976, 243 p. Partea a II-a. Buc., 1978, 568 p.*).

Подобен характер има и издаваната сега „Библиография на връзките на румънската литература с чуждите литератури в периодичния печат“. По своя замисъл това е едно мащабно дело, в което са обхванати всички публикации в румънския печат, свързани с чуждите литератури и с чуждия фолклор, както и всички преводи на литературни и фолклорни творби. Началната хронологическа граница на библиографията е 1859 г., тъй като за предходния период съществува изчерпателен библиографски репертоар „Bibliografia analitică a periodicelor românești“, vol. 1—2 (1790—1858). С издаването неотдавна том трети фактически приключва първият етап от работата — обхванат е периодът 1859—1918 г.; следващият етап ще бъде библиографското покритие на периода 1919—1944 г.

Материалът в издадените три тома е разпределен по следния начин: първият том е посветен на английските и немскоезичните литератури, вторият — на романските литератури (френскоезичните, испаноезичните, италианската и португалската), а третият — на всички останали литератури. За нас естествено представлява най-голям интерес последният том, тъй като именно тук е отразено присъствието на българската литература и на българския фолклор в румънския печат.

Третият том е съставен от Ана-Мария Брезуляну, Катринел Плесу, Михаела Шопу и Корнелия Шефанеску със сътрудничеството на Симона Чокулеску, Медая Фрайберг, Михаела Хашегану, Виорика Йонеску-Нишков, Дину Пилат и Евгения Попянг; изработен е под ръководството на Йоан Лупу и Корнелия Шефанеску. В самото начало на книгата, непосредствено след краткия предговор и устъването, как да се използва библиографията, е поместен списък на разработените аналитично периодични издания, на брой повече от 500, подредени азбучно. Самата библиография се състои от четири дяла: първият е посветен на латиноезичните и гръцкоезичните литератури (обхваната е класическата и средновековната литература на латински език, старогръцката, византийската и новогръцката литература); вторият дял представя рецепцията на славянските литератури в Румъния (руската, полската, чешката, словашката, югославските и българската); най-голям е третият дял, където са представени повече от 20 литератури в следната последователност: индийска, циганска, персийска, афганска, келтска, арменска, албанска, халдейска, вавилонска, еврейска, арабска, египетска, монголска, татарска, киргизка, турска, унгарска,

финландска, кавказки, китайска, индокитайска японска, корейска, африкански, индоамерикански, малгашка. Последният, четвърти, дял на библиографията представя реценцията на румънската литература в другите литератури според отзивите в румънския печат през съответния период. Накрая е поместен общ за трите тома показалец на имената, в който са посочени не само чуждестранните, но и румънските писатели и преводачи.

Всяка от отразените в библиографията литератури е обособена в специален раздел, подчинен на следната структура: I — студии, статии и бележки (литературна история и критика), подредени както следва: а) общи въпроси; б) литературни жанрове; в) персоналия; II — преводи и преработки: а) поезия; б) театър; в) проза; III — фолклор: а) фолклористика; б) фолклорни текстове (народни песни, народни приказки, легенди и др.). Важно достойнство на разглеждания библиографски труд е наличието на насочващи анотации. Изработени с необходимата компетентност и прецизност, те ни помагат бързо да се ориентираме за характера на всяка от включените публикации.

В случая за нас е важно как е представена българската литература през посочения период. Прави впечатление преди всичко сравнително скромното ѝ присъствие: разделът „Студии, статии и бележки“ съдържа 23 заглавия, а разделът „Преводи и преработки“ включва само 40 заглавия.

Първият по време очерк за българската литература в румънския печат представлява всъщност превод на един откъс от книгата на Константин Иречек „История на българите“, в който е представено накратко развитието на българската литература от времето на Пансий до 1875 г. (откъсът е поместен под наслов „Новата българска литература“ в два подлистника на в. „Curierul de Iași“ от 1877 г.). Втората регистрирана публикация ни насочва към един неизвестен у нас факт, който заслужава да бъде по-подробно осветлен: във в. „Presa“, също през 1877 г., като подлистник под заглавие „Българската литература“ е напечатано резюме от лекцията на някой си Адам Киркор, която била прочетена в Индустриалния музей в Краков и била публикувана след това в отделна брошура. Очевидно би било интересно да се осветли личността на този загадъчен Адам Киркор (наречен тук учен-славист), да се изясни откъде води началото си интересът му към българската литература, а също кой е превел резюмето от лекцията му на румънски език (преводачът се е подписал с инициал Б.). Третата по време публикация (във в. „Timpul“ от 1894 г.) представлява кратък очерк за творчеството на Иван Вазов, в който се подчертава; че неговият роман „Под игото“ бил преведен вече на немски и на английски. Всъщност с това се изчерпват публикациите върху българската литература в румънския периодичен печат от миналия век.

Тук естествено не е възможно да се спра поотделно на всяка от останалите 20 публикации, отразени в първия дял на библиографията. Ще обърнем внимание на по-интересните от тях. Правят впечатление преди всичко няколко статии на известния румънски славист проф. Илие Барбулеску: в някои от тях той прави обща характеристика на литературния живот в България в

началото на нашия век, а в други разглежда творчеството на изтъкнати автори като Пенчо Славейков и Иван Вазов (статията му са публикувани в периода 1910—1912 г.). Сред останалите публикации заслужава да се споменат: статията на И. Теодореску за живота и творчеството на Алеко Константинов (публикувана във в. „Adevărul“ през 1910 г.), очеркът на журналиста Г. Бордан-Луика за българската литература (поместен във в. „Flacăra“ през 1911 г.), кореспонденцията на Виктор Михайлеску от София за литературния живот в България (публикувана в сп. „Noua Revistă Română“ през 1913 г.), няколко анонимни публикации за Софроний Врачански от 1908 г. и др. Трябва също да се отбележи, че румънският читател е могъл да получи представа за българската литература и чрез статиите на известния литературен критик д-р К. Кръстев, поместени в превод на румънски език във в. „Ordinea“ през 1908 г. и в сп. „Noua Revistă Română“ през 1908 и 1909 г. (авторите на библиографията погрешно са представили тези публикации като дело на двама души: Кирил Кръстев и д-р К. Кръстев-Миролюбов), както и от една статия на Ив. Ев. Гешов, поместена във в. „Viitorul“ през 1912 г.; за това е допринесло също и поместеното във в. „Gazeta Transilvaniei“ през 1916 г. резюме на известната брошура на Георг Адам за историята на българската литература.

Във втория дял на библиографията са представени преводите от български автори по жанрове: поезия (7 заглавия), романи (също 7 заглавия) и разкази (26 заглавия). Поезията включва стихотворения от Иван Вазов, П. Яворов, Ст. Михайловски и Ал. Балабанов; анонимно е отразена и една публикация на известния в миналото химн „Шуми Марица“ по текст на Н. Живков. Романът е представен (разбира се, условно) със седем откъса на Алековия „Бай Ганьо“, публикувани в различни периодични издания между 1900 и 1918 г. Сред разказваните личат имената на Иван Вазов, Елин Пелин, П. Ю. Тодоров, Алеко Константинов, Г. П. Стаматов, К. Величков, Д. Полянов, Н. Данчов и Д. Бран (неразкрит псевдоним на Димитър Бойкинов); няколко разказа са публикувани анонимно и съставителите на библиографията не са могли да установят тяхното авторство. За отбелязване е, че в раздела „Поезия“ е посочен някакъв „химн“ под наслов „Песен на славянското племе“, публикуван във в. „Reforma“ през 1878 г. с подпис: „Petcu, Ghenăciu Menciū“. По всяка вероятност в случая се касае за хумористична творба на румънски автор, чийто псевдоним съставителите не са успели да разкрият.

Последният интересващ ни раздел — „Български фолклор“ — включва три публикации от областта на фолклористиката и десет превода на произведения на българското народно поетическо творчество. Сред фолклористичните публикации се откроява известната студия на Ив. Д. Шишманов „Значението и задачите на нашата етнография“, преведена на румънски език от Г. Маркулеску и поместена през 1897 г. в известното списание „Convorbiri literare“, а сред произведенията на българското народно творчество привличат вниманието две ранни публикации на български народни песни от 1859 г.

в превод на Богдан Петреичку Хаждеу. Специалистът, който се интересува от българо-румънските контакти в областта на фолклора и фолклористиката, ще намери тук и други интересни материали.

Разбира се, за нас е трудно да преценим разглежданата библиография откъм нейната пълнота. Това могат да направят румънските слависти и българисти, които познават по-добре литературно-историческите, литературнокритическите и фолклористичните публикации, както и преводите на български литературни и фолклорни творби на румънски език. Все пак, струва ми се, че по отношение на пълнотата могат да се

направят известни бележки. Не е ясно например защо не е отразена публикацията на I. Foti „Poezia populară și cea cultă (Din literatura popoarelor balcanice)“ във в. „Flacăra“, г. II, 1912, бр. 2—4.

От направения кратък преглед се вижда, че пред нас е едно сериозно изследователско дело. Това е ценен библиографски труд, който ще служи не само на румънските специалисти, но и на всички литературоведи и библиографи от другите страни, които се интересуват от рецепцията на съответните литератури в Румъния.

Илия Тодоров

SOMMAIRE

Alexandre Spiridonov — Psychologie du peuple et patriotisme	3
Lioubomir Stamatov — Docteur K. Kretev — l'homme et le critique (120 ans de sa naissance)	21
Stoyan Iliev — Une amitié dramatique (Guéorgui Bakalov et Nicolai Liliev)	35
Panko Antchev — Les tableaux de voyage de Constantin Constantinov	47
Entcho Moutafov — Une nouvelle construction narrative	54
Alexandre Chourbanov — L'introduction de Milton en Bulgarie (1864—1944)	66

Communications scientifiques, souvenirs

G. I. Safronov (Leningrad) — Une page des liens littéraires russo-yougoslaves méridionaux (Tiré de l'héritage scientifique de K. A. Koperzinski)	88
Ivan Radev — les Recueils manuscrits du village de Biala Tcherkva durant les années 60 et 70 du XIX-e siècle	91
Olga Vel. Yordanova — Un portrait de famille, souvenirs	108
Tzanko T. Ignev — D'un journal littéraire de la Jeunesse qui ne sortit pas	122

A travers la presse étrangère

Lu dans les revues littéraires de l'Allemagne Démocratique, du Danemark, de France et du Portugal	127
---	-----

Revue

Trifon Bankov — L'Encyclopédie de Cyrille et Méthode, vol. I	133
Alexandre Panov — Le début d'une entreprise importante (Périodica e littérature. T. I (1877—1892)	135
Christina Balabanova — Ján Koška — „Slovensko-bulgarské literárne vzťahy (1826—1918)“	139
Ilya Todorov — Bibliografia reților române cu literaturile străine in periodice (1859—1918). Vol. III	141

СП. „ЛИТЕРАТУРНА МИСЪЛ“ ПРИЕМА ЗА ПУБЛИКУВАНЕ СТАТИИ С ОБЕМ
ДО 40 СТАНДАРТНИ МАШИНОПИСНИ СТРАНИЦИ. РЪКОПИСИ, НАДВИШАВАЩИ
ТОЗИ РАЗМЕР, НЕ СЕ РАЗГЛЕЖДАТ ОТ РЕДКОЛЕГИЯТА
РЪКОПИСИ СЕ ПРИЕМАТ В ДВА МАШИНОПИСНИ ЕКЗЕМПЛЯРА
(ИЛИ ОРИГИНАЛ И КСЕРОКОПИЕ)

Адрес на редакцията: сп. „Литературна мисъл“, ул. „Чапаев“ 52,
бл. 17, 1113 София, тел. 73-31 (вътр. 39-94)

© Институт за литература
при БАН
1986
с/о Jussator, Sofia

Технически редактор *К. Иванова*

Коректор *Д. Ставрева*

Дадена за набор на 31. III, 1986 г.

Подписана за печат на 5. VIII, 1986 г.

Формат 70/100/16

Печатни коли 9,00

Издателски коли 11,66

Тираж 1650

Изд. индекс 10 636

Годишен абонамент 12 лв.

Излязла от печат на 25. VIII, 1986 г.

Отделна книжка 1,30 лв.

Печатница на Издателството на Българската академия на науките

1113 София, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 6 Поръчка 259